

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

BÜYÜK TAARRUZUN HAZIRLANIŞI VE UYGULANIŞI -
27.08.2020

Önder ALAYBEYİ

Retired Ambassador

Blog No: 22
27.08.2020

Önder ALAYBEYİ

E. Büyükelçi

Yaklaşmakta olan 30 Ağustos Zaferimiz ile ilgili olarak, okuduklarımdan, incelediğim belgelerden, duyduklarımdan, kısaca, öğrendiklerimden aklımda kalanları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Eylül 1921 Sakarya'da çok büyük bir adım attık. 1919 Mayıs'ından beri Anadolu'da sürekli ilerleyen ve Ankara'yı da ele geçirip Türk direnişine son vermek isteyen Yunanlıları mağlup ederek geri çekilmeye mecbur ettik. Afyon-Eskişehir hattına yerleştiler. Yunanlılar Sakarya Savaşı sonrası bozgun halinde kaçarlarken maalesef, o günkü koşullarda, onları takip ederek yok etmeye gücümüz yetmemişti.

Kazanılan zafer sonucu, Rus Şurâlar Hükümeti ile ilişkiler daha açık bir hal aldı; Rusların artık kimin yanında duracakları konusunda (Rusya'daki Enver Paşa gibi) bir tereddütleri kalmadı ve yardımlarını arttırmaya başladılar. Bir diğer önemli gelişme ise Fransızlarla yaşandı. Çukurova dahil, Güney Doğu Anadolu'yu işgal altında bulunduran Fransa ile, Ekim 1921 tarihinde bir anlaşma imzalandı ve anılan yörelerin işgali sona erdirildi ve Sevres ile hortlayan Ermenistan davası tamamen suya düştü (Ankara İtilafnâmesi). Böylece Ankara'yı ilk resmen tanıyan batılı devlet Fransa oldu.

Antalya, Burdur, Isparta ve Konya'yı işgal eden İtalyanlar da sessiz sedasız çekip gittiler. Bu durumda, Ankara'nın karşısında, aktif ve mütecaviz güç olarak, İstanbul'daki ve

Boğazlardaki işgal güçleri hariç, sadece Anadolu'daki Yunanlılar kaldı.

Şimdi burada biraz durup, on yıl kadar geriye giderek bir durum değerlendirmesi yapalım. 1908 Temmuz ayında, İkinci Meşrutiyet Dönemi başlamış, Osmanlı toplumunun kaynaşması çok kısa sürmüş, daha Meclis-i Mebusan seçimleri bile yapılmadan, Doğu Anadolu'da gerici ve ayrılıkçı ayaklanmalar başlamıştı; merkezi Erzurum olan 4. Ordu bölgesinde kısmî seferberlik ilan edilmişti ve silahlı çatışmalar hızlanmış, ardından bu çatışmalar Dersime de kaymıştı. 1909-1912 yılları arasında, özellikle Yemen ve Makedonya'da Ordumuz büyük isyanlarla uğraşmak zorunda kaldı. 1911 yılı sonuna doğru, Trablus Harbi, ardından Balkan Harbi, soluklanmaya fırsat bulamadan, Birinci Dünya Harbi ve 1918 sonunda başı sonu belli olmayan Mondros mütarekesi. Hemen başlayan işgaller, Düvel-i Muazzamanın yıllardan beri bizleri Anadolu'dan da atma çabalarının son aşaması olarak Londra'da, bizler için nihai çözüm olarak düşünülen barış antlaşmasının pazarlıkları kapsamında yapılan hazırlık toplantıları; 19 Mayıs 1919, orduyu toplama ve örgütlenme çabaları, I. İnönü, II. İnönü ve Sakarya savaşı. Demek istediğim, Anadolu evlatları on yıldır sürekli cepheden cepheye koşuyor! Halk her bakımdan yorgun, bitkin. Millet artık barışa ihtiyacı var.

Sakarya Zaferinden sonra Harbin şu veya bu suretle bitmesi dileği tüm gönüllerde uyanmıştı. Ancak bu dileğin gerçekleşebilmesi için ustalıklı bir dış politika yürütülmesine ve ordunun düşmana nihâî bir darbe vurmasına bağlıydı.

Önce dışarıya bakalım. Sakarya zaferinden sonra İngiltere'de, resmi makamlar nezdinde ve basında farklı görüşler ortaya atıldı. Kabine içinde, Mustafa Kemal ile müzakerelere başlanması taraftarı olan bakanlar da vardı. Hindistan İşleri Bakanı, Hindistan Müslümanlarının Türk davası karşısındaki tutumları nedeniyle, Mustafa Kemal ile bir an önce anlaşmaya varma taraftarı idi. Askeri makamların bazıları da inisiyatifin artık Yunanlılardan Türklere geçtiği kanısında idi. Bu nedenle bir an önce masaya oturup, eski barış şartlarında ufak tefek tadilat yapıp anlaşmaya varma taraftarı idiler. Lord Curzon ise, Sakarya Savaşının, hangi tarafın galip geldiği belli olmayan Jutland Deniz Savaşına benzediğini ileri sürüyordu. Dışişleri Bakanlığı da, Mustafa Kemal ile görüşmeye yanaşmama fikrini savunuyordu. Dayanaklarından biri de, Sakarya'dan sonra Türklerin Yunanlıları Anadolu'dan atmayı başaramadıkları, öyleyse askerî bakımdan zayıf oldukları fikriydi. Bu fikir biraz daha zaman geçince daha da pekişti. Askerî yönden Anadolu'da tam bir 'kördüğüm' mevcuttu. Türk ve Yunan orduları mihlanıp yerlerinde kalmışlardı. Bu arada, Yunanlılara bol takviye birlikleri de katılmıştı. Müttefiklerin gözünde Yunan cephesi artık aşılabilir hale gelmişti. Duruma çözüm yolu, ancak diplomatik yoldan bulunabilirdi. Ankara da, diplomatik çözüm öneren notasını Nisan 1922 ortalarında Müttefik Güçler başkentlerine iletmiş ve yanıt beklemede idi. Ancak, Türk talepleriyle, Sevres mantığı ile hareket etmekte olan müttefiklerin taleplerini uzlaştırmamanın mümkün olmadığını gayet iyi değerlendirdiği için, her yönden beklemek, işi ileriye bırakmak lehimize bir hareketti.

Müttefiklerin diplomatik girişimlerinde dizginler ve öncelik Lord Curzon'un elinde idi. Anadolu'da barışın ne zaman tesis edileceği sanki onun takdirine kalmıştı. İngiliz Dışişleri Bakanlığı şöyle bir tutum içinde idi: Kemalistler üzerinde baskı yapmanın en iyi yolu, bugünkü çıkmaz durumu sürdürmektir. Anlamı şu oluyor: Mustafa Kemal, İngiltere'nin dikte edeceği barış koşullarına boyun eğerse ne âlâ, eğmez ise Anadolu'daki çıkmaz

durum sürüp gidecek. Tabii bu arada, Mustafa Kemal'in içeriden çökertilmesi için, başta padişah ve avenesi, beşinci kol da dahil olmak üzere her yol denenecekti.

Müttefik Dışişleri Bakanları, Türkiye konusunu ele almak için Mart 1922 tarihinde Paris'te toplandılar. Konferansın ilk günü Türkiye ile Yunanistan'ın bir mütareke yapmaları istendi. Sonra, Doğu Trakya'nın yarısının Yunanlılara verilmesini, İzmir civarında özerk bir bölge ihdas edilmesini içeren öneriler ortaya kondu. Bu şartlar altında konferanstan bir sonuç çıkmadı.

Yunan Dışişleri de, Paris Konferansından hemen sonra müttefik başkentlerinde İzmir yöresinde özerk bir idare kurulması için karar alınması yolundaki çabalarını arttırdılar. Amaçları, Batı Ege'yi Türklere koparmaktı. Özerk idare aslında İyonya Devleti olacaktı. Özel İdarenin başına, İzmir'deki Yunan Yüksek Komiseri Sterghiades geçirilecekti. Yunanlıların aklında Girit vardı. Önce otonomi deyip, aradan biraz vakit geçtikten sonra 'anavatana ilhak' neden olmasındı! Geçmişte bu yaşanmıştı; örnek olay vardı. Fransızlar, teklifi, İrlanda'nın 'Ulster'ine benzettiler (İrlanda'nın bağımsızlığını İngilizler, 1922 yılında, birçok kanlı mücadeleden ve Kuzey İrlanda'yı koparıldıktan sonra kabul etmişti).

Müttefikler arasında bu minvalde gelişmeler yaşanırken, Ankara'nın mütareke yapıldıktan sonra Anadolu'nun boşaltılmasına bir an önce başlanması yolundaki notasına, İngiltere tarafından aylarca yanıt verilmiyordu. Fransızların, Türklere cevap verelim yönündeki önerilerini de geri çeviriyorlardı. Ağustos ayı ortalarında, durumu ele almak için Ekim ayında Venedik'te gayri resmî bir konferans toplanması konusunda nafîle yazışmalar sürmekteydi.

İngilizlerin Osmanlı topraklarında, asırlardır işleyen etkin haber alma örgütü mevcuttu. Buna ilaveten, mütarekeden sonra İstanbul'da bir de, Damat Ferit, Dahiliye Nazırı sıfatıyla Ali Kemal, ajan Sait Molla ve İngiliz ordusunda albay rütbesinde görevli rahip Frew,'un katılımlarıyla İngiliz Muhipleri Cemiyeti kuruldu. Anadolu'da milli mücadele başlayınca, her türlü haber İngilizlere yetiştiriliyordu. O yıllara ait İngiliz gizli belgelerinde, raporlarında, Anadolu'dan bilgi veren kişi veya kişiler Black Jumbo adıyla anılıyordu. Bu kimdi? Yüz yıl geçti; gizli birçok belge, otuz yıl veya elli yıl sonra açığa çıkarıldı. Ancak Black Jumbo'nun kimliği ile ilgili belgeler hâlâ açıklanmadı. TBMM gizli oturumlarında konuşulanlar kısa sürede İstanbul'da İngiliz makamlarına iletilebiliyordu. O derece ki, Sakarya savaş günlerinde, Batı Cephesinin bazı gizli planları bile General Harrington'a kısa sürede iletilebilmişti. Kara Jumbo çok iyi çalışıyordu. Ankara'da Atatürk durumun elbette farkında idi.

Mustafa Kemal, aylardır her alanda hazırlıklarını tamamlamaktaydı. Milletten son bir kez daha fedakarlıklar istendi (bu arada lütfen unutmayın: Batı Anadolu ve Rumeli hâlâ işgal altında. Buralardan, kanun gücüyle de olsa, asker, vergi toplama imkânı yok. Yeniden orduya asker alma yükü tamamen Orta Anadolu halkının üzerinde). Taarruz için asker, para ve malzeme lâzım. Yunanlıların gücü ikiyüzbün asker (Saldıranın, savunma yapana oranla daha fazla askere ihtiyacı vardır). Biz maalesef o kadar bile asker toplayamadık. Yeniden askere alınanların büyük bir kısmı, peş peşe çıkarılan af kanunları ile serbest kalan eski mahkûmlar ile firarî askerlerdi. Yeni olağanüstü vergilerle para ve malzeme toplandı. Kurulan yeni birlikler olağanüstü gayretlerle, taarruzun gereklerini yerine

getirebilecek şekilde eğitildiler, yetiştirildiler (Osmanlı askerleri son iki yüz yıl boyunca sadece savunma yapıyordu).

Milletin de taarruz için hazır olması gerekli idi. Halkı bilinçlendirmek için Müdafaa-i Hukuk kuruluşları, belediye reisleri, ticaret odaları, yargı mensupları, eşraf vs. harekete geçirildi. Her taraftan, mütareke şartlarının kabul edilmemesi şerefli bir barış elde edilebilmesi için T.B.M.M.'ne telgraflar gönderildi. Bu mesajlar, başta Hakimiyeti Milliye olmak üzere gazetelerde yayınlanıyordu. Anadolu Ajansı da bunları yaymakta idi.

6 Ağustos günü, Batı Cephesi Komutanı, birliklere, taarruz için hazır ol emri yayınladı. 13 Ağustos günü Genelkurmay Başkanı cepheye hareket etti. Mustafa Kemal, 19 Ağustos günü gizlice Ankara'dan ayrıldı. Bu arada, gizliliğe son derece riayet etti. O derece ki, Çanakkale savaşlarından beri yanında yer alan, yaverleri, Cevat Abbas, Salih Bozok ve Şükrü Tezer'i beraberinde götürmeyerek Ankara'da bıraktı ve başta Meclis üyeleri olmak üzere, herkesi idare etmeleri talimatını verdi. Hakimiyet-i Milliye gazetesi ve Anadolu Ajansı Mustafa Kemal Paşa'nın Çankaya'da öğretmenlere çay partisi verdiği, filanca gün Sovyetler Birliği Elçiliğinin düzenleyeceği ve yabancı misyon mensuplarının da bulunacağı bir davete katılacağı gibi haberleri vermekteydi (Bu davet doğrudur. Gerçekten, davet günü Elçilikte herkes toplanıp Mustafa Kemal Paşa beklenirken bir yaver gelerek Mustafa Kemal Paşanın biraz rahatsız olduğunu ve gelemeyeceğinden ötürü özür dilediğini haber vermiştir). 21 Ağustos günü Akşehir'de ordu komutanları ile toplantı yapıldı ve büyük taarruzun 26 Ağustos günü başlatılması kararlaştırıldı. Bu zaman dilimi konusundaki faaliyetlerin tümünü Kara Jumbo atladı ve herhangi bir olayı rapor edemedi!

Büyük Taarruzdan bir gün önce, Anadolu'nun dünya ile haberleşmesi tamamen kesildi. Telgraf haberleşmesi durduruldu. Limanlara yabancı gemilerin girişleri yasaklandı.

26 Ağustos Cumartesi günüdür. Yani sıcak yaz günü ve hafta sonu tatilinin ilk günü. Saat 04.00 de başlayan Türk taarruzu geliyor; batılı merkezlerin dışişleri bakanlıklarında ve basınında, Türkiye ile ilgili, rutin yazışmalar dışında herhangi bir haber yok. 27 Ağustos Pazar. Batı başkentleri için, tatile devam. Türkiye'den yine bir dişe dokunur bir haber yok. 28 Ağustos Pazartesi tatil mahmurluğu devam ediyor. 28 Ağustos akşamı sadece, İngiltere'nin İzmir Başkonsolosluğundan kısa bir mesaj Londra'ya ulaştı. Mesajda, bazı Türk birliklerinin Uşak'ta, demiryolunu kestiği ve Yunanlıların bölgeye 1.500 kişilik birlik sevk ettiği yazılıydı. Aynı gün, Atina'daki İngiliz Maslahatgüzarı ise, Merkezine, Yunan Başkomutanlığının işgal bölgelerinde, 1903 doğumlu Rum asıllıların askere çağırıldıklarını, böylece 35 bin gencin daha silah altına alınacağını haber veriyordu.

Büyük Türk taarruzu ile ilgili olarak, İngiliz arşivlerinde bulunabilen ilk belge, 29 Ağustos Salı gecesi İzmir Başkonsolosluğundan gönderilen ve Londra'ya 30 Ağustos Çarşamba sabahı ulaşan mesajdır. Mesajda, Afyon'da şiddetli çarpışmaların olduğu, şehrin Türkler tarafından ele geçirilmiş olabileceği, ancak haberin doğrulanamadığı, Manisa'ya 400 yaralı Yunan askerinin getirildiği, Yunan makamlarının bütün taşıtlara el koydukları kayıtlıdır.

Bu arada, Yunan Genelkurmayı ise, Büyük Taarruz ile ilgili ilk bildirisini 28 Ağustos gecesi yayınlamıştı. Bu bildiriye, Türklerin, tahminen on tümenlik bir güçle ve ağır topçu ateşiyle Afyon'da harekete geçtikleri haberi yer alıyordu. Ertesi günkü bildiriye ise Afyon'un

boşaltıldığı açıklanıyordu

İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserliği de, konu ile ilgili ilk bildirimlerini 29 Ağustos Salı günü vermeye başlayabildi. Yüksek Komiser Sir H. Rumbold, o gün Londra'ya üç telgraf çekti. Bu telgraflar, Lord Curzon'un eline ertesi gün geçti. İlk telgrafta, Anadolu'daki Yunan cephesine karşı, oldukça geniş çaplı sayılan bir Kemalist saldırısı başlamıştır. Anadolu ile bağlantı kesiktir ve şimdiye kadar alınabilen yegâne haber, Afyon ve Kütahya'nın Kemalistlerin eline düşmüş olmasıdır deniliyordu. İkinci telgrafta, Sir H. Rumbold, Kemalistlerin, limanları yabancı gemilere kapadıklarını, İzmit'e kimsenin girişine izin verilmediğini, yabancı bandıralı bir geminin de limana alınmadığını rapor ediyordu. Üçüncü mesajda ise, Sir H. Rumbold, Lord Curzon'un, bir gün önce, düşünülen Venedik Konferansı hakkındaki sorularını yanıtlıyordu. Adı geçen, Yunanlıların durumunu hafifletmek için Venedik konferansının mümkün olduğu kadar çabuk toplanması görüşündeydi. Konferansın herhangi bir aşamasında Anadolu'yu boşaltma yönünde bir sinyal verilmesini İngiltere kabul etmemeliydi. Önce Türkiye'deki azınlıklar için güvencelerden emin olunmalıydı! (İngiliz Yüksek Komiserinin 29 Ağustos günü bile, olan biten hakkında hiçbir fikri yoktu). Bu arada, Yunan İçişleri ve Harbiye Bakanları acele İzmir'i ziyaret ettiler.

30 Ağustos Çarşamba günü bizim için her şey bitmişti ve Zafer Günüydü. Ordular Akdeniz'e emrini almıştı. Düşman dağıtılmış, bir kısmı ezilmiş, başkomutanlığa atanmış olmasına rağmen bu haberi henüz öğrenememiş General Trikapis bile esir alınmıştı. Cephe diye bir şey kalmamıştı. Panik halindeki düşman İzmir'i tutturabilme telaşı içindeydi. Bu arada, terk ettikleri kent ve kasabaları yakıp yıkıyorlardı Afyon ve Uşak'taki durumu değerlendiren Ankara Hükümeti, derhal, müttefiklere, çok ivedi kaydıyla, ultimatoma gibi bir nota verdi. Türklerin Anadolu'daki ilk başkenti tarihi Bursa'nın yakıp yıkılıp tahrip edilmesi durumunda, bundan tamamen kendilerinin sorumlu tutulacağını, Yunanlılara, böyle bir vahşet için müsaade edilmemesi istendi. Yunanlılar, tahliye edecekleri Bursa'yı da ateşe vermek için hazırlıklar yapmışlardı. Baskılar karşısına bundan vazgeçmek zorunda kaldılar.

30 Ağustos günkü Yunan gazeteleri, Fransız pilotların Türk uçaklarını uçurdukları yönünde asparagas haberleri veriyordu. Ancak 31 Ağustos akşamı Atina'da hava birden değişti. Tabana kuvvet kaçabilenlerden gelen haberler nihayet Atina'ya erişti. İngiliz Maslahatgüzarı, gece geç saatlerde yeni bir mesaj daha gönderdi. Durum değişmişti. Atina hükümet çevreleri son derece kederli idi. Türk saldırısının başladığı günlerde Başkomutan Hadjianesti, dik kafalı aptallığı yüzünden orduları tamamen gafil avlanmıştı. İçişleri Bakanı, Yunan ordularının Sevres sınırlarına çekilmesini talep ediyordu!

İstanbul'a ulaşabilen haberlerden, İstanbul Hükümeti de telaşa kapılmıştı. Padişah ve aheneleri, Türk zaferinden endişe etmeye başladılar. Bunu, İngiliz Yüksek Komiserinin 31 Ağustos Perşembe günü Londra'ya çektiği telgraftan anlıyoruz. Telgrafta ezcümle şöyle denilmekteydi: ... Milliyetçilerin saldırısı Hükümete huzursuzluk vermektedir. Venedik'te yapılacak hazırlık konferansının zarar görmesinden ya da gereksiz yere erteleneceğinden endişelidirler.

Sonraki gelişmeler ise kısaca şöyle özetlenebilir:

1 Eylül Cuma gecesi Atina Hükümeti İngiliz Maslahatgüzarını davet ediyor ve bildikleri kadarıyla askerî durumu anlatıyorlar. Maslahatgüzarın gece yarısı Londra'ya çektiği telgraf: cephe haberleri çok kötüdür. Birliklerin yiyeceği, içeceği kalmamıştır. Düşman saldırılarına karşı artık karşı konamıyor. Ateşkes istenmesi söz konusudur...

Büyük taarruzun birinci haftası sonunda durum budur. Ankara'dan haber sızmadığı için kesin zafer kazanılmıştır. Taarruzumuz başarılı gelişmiştir.

Müteakip hafta içinde yaşanan gelişmeler Avrupa başkentlerinde büyük panik yaratmıştır. Yunanlılar, 4 Eylül'den itibaren bir an önce ateşkes elde edebilmek için İngilizlerin eteklerine adeta yapışmıştır. Müttefikler tamamen şaşkındır.

Konuyu daha fazla uzatmamak için son sözü, olayların baş kahramanına bırakıp, 15-20 Ekim 1927 günlerinde yaptığı konuşmasına bakalım:

Efendiler, Başkumandan Muharebesinin neticesine kadar her gün büyük başarılarla inkişaf eden taarruzumuzu resmî bildirilerle gayet ehemmiyetsiz harekâttan ibaret gösteriyorduk. Maksudımız, durumu mümkün olduğu kadar cihandan gizlemektir; çünkü düşman ordusunu tamamıyla imha edeceğimizden emindik. Bunu anlayıp düşman ordusunu felâketten kurtarmak isteyeceklerin yeni girişimlerine yol açmamayı uygun görmüştük. Gerçekten, bizim hareketlerimizi hissettikleri zaman ve taarruzlarımızı müteakip başvurular vaki olmuştur. Meselâ, taarruz ettiğimiz sırada, İcra Vekilleri Reisi Rauf Bey'den ateşkes konusunda İstanbul'dan haber geldiğini bildiren 4 Eylül tarihli bir telgraf almıştım. Buna verdiğim cevap şudur:

5 Eylül

Heyeti Vekile Riyaseti Celilesine:

Anadolu'daki Yunan ordusu sureti katiyede yenilmiştir. Yunan ordusunun artık yeniden ciddi bir direniş göstermesi ihtimali yoktur. Anadolu için herhangi bir müzakereye gerek kalmamıştır. Mütareke ancak Trakya için söz konusu olabilir. Binaenaleyh Eylülün onuna kadar doğrudan doğruya Yunan Hükümeti veyahut İngiltere vasıtasıyla Hükümetimize resmen müracaat ettiği takdirde berveçhiati şerait [aşağıdaki şartlar] dermeyan edilerek cevap verilmelidir. Bu tarihten, yani Eylülün onundan sonra vâki olacak müracaatın cevabının başka olma ihtimali vardır. Bu takdirde keyfiyet ayrıca tarafı âcizaneme bildirilmelidir.

1. Mütarekenin tarihinden itibaren, on beş gün zarfında Trakya, 1914 hudutlarına kadar, bilâkaydüşart Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin memurin-i mülkiye [sivil görevlilerine] ve kuvayi askeriyesine teslim edilmiş bulunacaktır.

2. Yunanistan'daki üseratımız [esirlerimiz] 15 gün zarfında, İzmir, Bandırma ve İzmit limanlarında teslim olunacaktır.

3. Yunan ordusunun üç buçuk seneden beri Anadolu'da ika ettiği ve icra eylemekte bulunduğu tahribatı tamir etmeyi şimdiden taahhüt edecektir.

Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal.

Atatürk, Nutuk'un tümü ile, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu ile varılan sonucun, yüzyıllardan beri çekilen ulusal musibetlerin ortaya çıkardığı uyanıştır ve bu aziz yurdun her köşesini sulayan kanların bedelidir. Bu sonucu Türk gençliğine emanet ediyorum diyor.

Kaynaklar

- Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk* (1927)
- Bilâl Şimşir, *İngiliz Belgeleriyle Sakarya'dan İzmir'e* (Bilgi Kitabevi, 1972)
- Şevket Süreyya Aydemir, *Suyu Arayan Adam* (1965)
- Sabahattin Selek, *Anadolu İhtilâli* (1965)
- Fahrettin Altay, *10 Yıllık Savaş ve Sonrası* (Eylem Yayınevi, 2008)
- S.I. Aralov, *Bir Sovyet Diplomatının Türkiye Anıları*, Hasan Alî Ediz (Çev.) (Burçak Yayınları, 1967)

Yazar hakkında :

Dışişleri Bakanlığı'nda çeşitli görevlerde bulunmuştur. Essen Başkonsolosluğu (1988-1992) görevini yürütmüş, Vietnam (1997-1999) ve Tayland (1999-2002) Büyükelçisi olarak görev almıştır. 2002 yılından emekli oluncaya dek Dışişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu üyesi olmuştur.

Atıfta bulunmak için: ALAYBEYİ, Önder. 2026. "BÜYÜK TAARRUZUN HAZIRLANIŞI VE UYGULANIŞI - 27.08.2020." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2020 / 22. Ağustos 27. Erişim Mayıs 19, 2026. <https://avimbulten.org/public/Blog/BUYUK-TAARRUZUN-HAZIRLANISI-VE-UYGULANISI-27-08-2020>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

